

สรีรวิทยา กายวิภาค

- อบรมครู รุ่น ๘

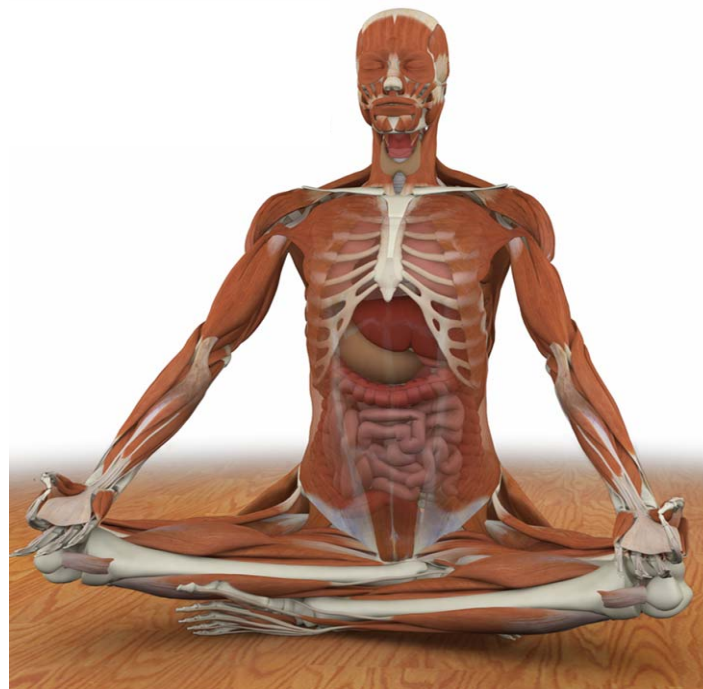
หลักการขั้นพื้นฐานของเทคนิคโยคะ
เป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกายและจิต

หลักการขั้นพื้นฐานของเทคนิคโยคะ
เป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกายและจิต

โยคะสูตรให้ความสำคัญว่าจิตมีอิทธิพลเหนือกาย

กายวิภาค-สรีระวิทยา

กับอาสนะ

In Yoga

“ 99% is Practice, only 1% is Theory.”

Pattabhi jois

เนื้อหา

Science

อาสาสมัครสรีระวิทยา

กายวิภาค

สรีระวิทยา

ประโยชน์

1. เพื่อให้ฝึกปฏิบัติได้อย่างเข้าใจได้ดีขึ้น
2. สำหรับการเป็นครู สามารถสื่อสารอย่างเป็นเหตุเป็นผลได้ชัดเจนขึ้น ทำให้เราเข้าใจข้อจำกัดของผู้อื่นได้มากขึ้น และนำไปสู่การประยุกต์ใช้ด้วยความเข้าใจอย่างเหมาะสม
3. เป็นแนวทางในการค้นหาความรู้

ตระหนักว่าทั้งร่างกาย พฤติกรรม และจิตใจ มีความสัมพันธ์
เชื่อมโยงกันอย่างเป็นวิถีชีวิตองค์รวม

ความหมาย

กายวิภาค หรือ Anatomy

ความหมาย วิชาที่ว่าด้วยโครงสร้างของร่างกายมนุษย์

สรีระวิทยา หรือ Physiology

ความหมาย วิชาที่ว่าด้วยการทำงานของร่างกายมนุษย์

ร่างกายมนุษย์มี 11 ระบบ

- ระบบผิวหนัง Integumentary system
- ระบบโครงกระดูก Skeletal system
- ระบบกล้ามเนื้อ Muscular system
- ระบบประสาท Nervous system
- ระบบต่อมไร้ท่อ Endocrine system
- ระบบการหมุนเวียนเลือด Circulatory system
- ระบบน้ำเหลือง Lymphatic system
- ระบบภูมิคุ้มกัน Immune system
- ระบบหายใจ Respiratory system
- ระบบการย่อยอาหาร Digestive system
- ระบบขับถ่าย Urinary system
- ระบบสืบพันธุ์ Reproductive system

กายวิภาค

แบ่งเป็นระบบได้ดังนี้

\$ ระบบกระดูก และกล้ามเนื้อ

\$ ระบบประสาท

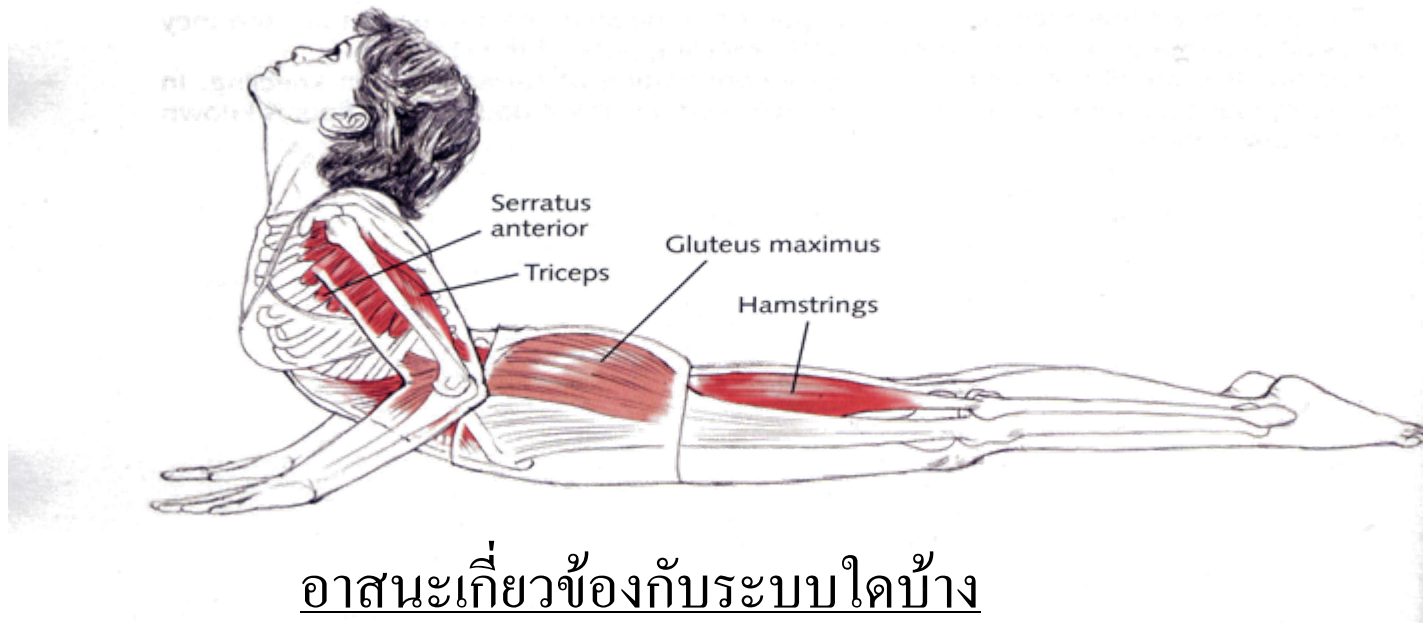
\$ ระบบทางเดินหายใจ

\$ ระบบไหลเวียนโลหิต (ระบบหัวใจและหลอดเลือด)

\$ ระบบทางเดินอาหาร

\$ ระบบต่อมไร้ท่อ

"ทุกระบบทำงานร่วมกัน เกิดสมดุลของร่างกาย(Homeostasis)"

อาสนะเกี่ยวข้องกับระบบใดบ้าง

ระบบกล้ามเนื้อ กระดูกและข้อต่อ

ระบบประสาท สมอง+ไขสันหลัง

ระบบหัวใจและการไหลเวียนเลือด

ระบบการหายใจ

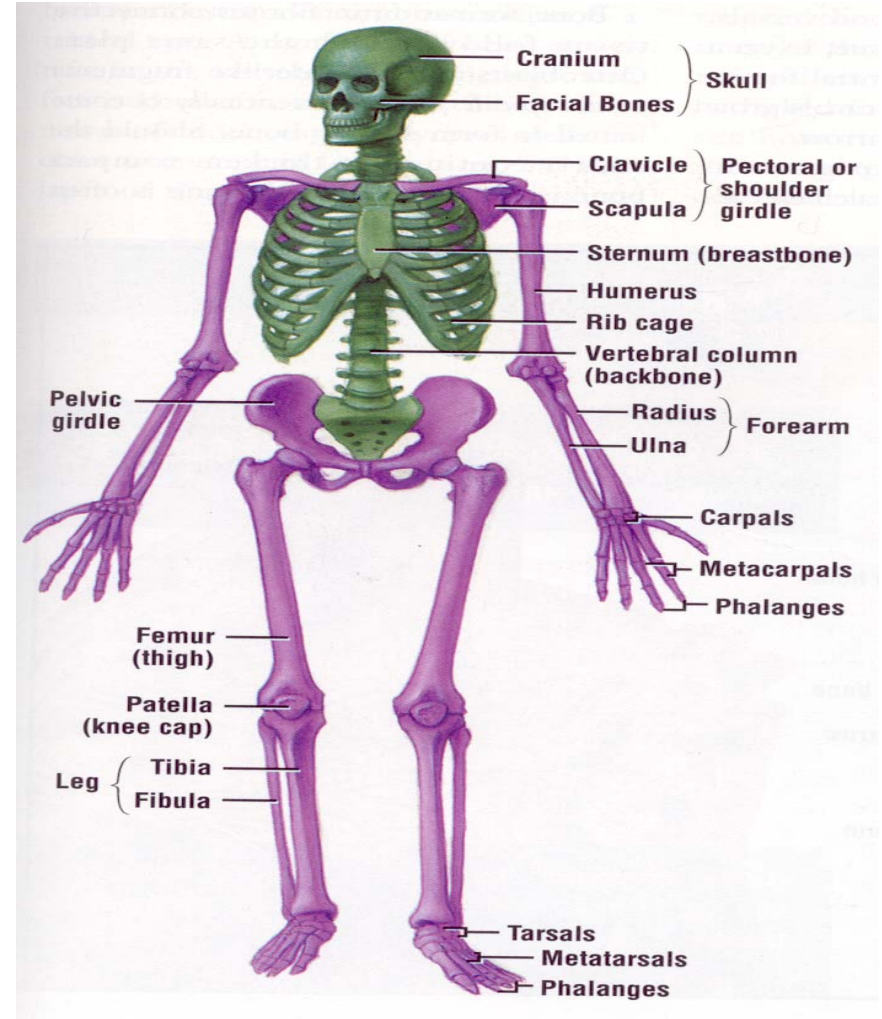
ระบบทางเดินอาหาร และต่อมไร้ท่อ

“โยคะ คือองค์รวม”

ระบบกล้ามเนื้อ กระดูกและข้อต่อ

กระดูก

- เป็นแกนหลักของร่างกาย
- เป็นที่ยึดเกาะของกล้ามเนื้อ
- ปกป้องอวัยวะอื่นๆ

ระบบกล้ามเนื้อ กระดูกและข้อต่อ

ข้อต่อร่วมกับกล้ามเนื้อ

- ทำให้กระดูก
ปรับเปลี่ยนไปใน
ทิศทางที่ต้องการ

ball and socket

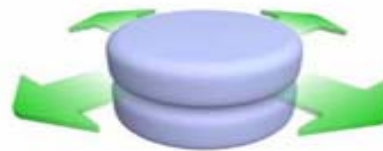
hip

hinge

knee

compressive

lumbar spine

ระบบกล้ามเนื้อ กระดูกและข้อต่อ

กล้ามเนื้อลาย (มองเห็นด้วยตาเปล่าได้)

- ทำหน้าที่ในการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น กำมือ บีบมือ งอเข่าเหยียดเข่า
- ห่อหุ้มอวัยวะภายใน

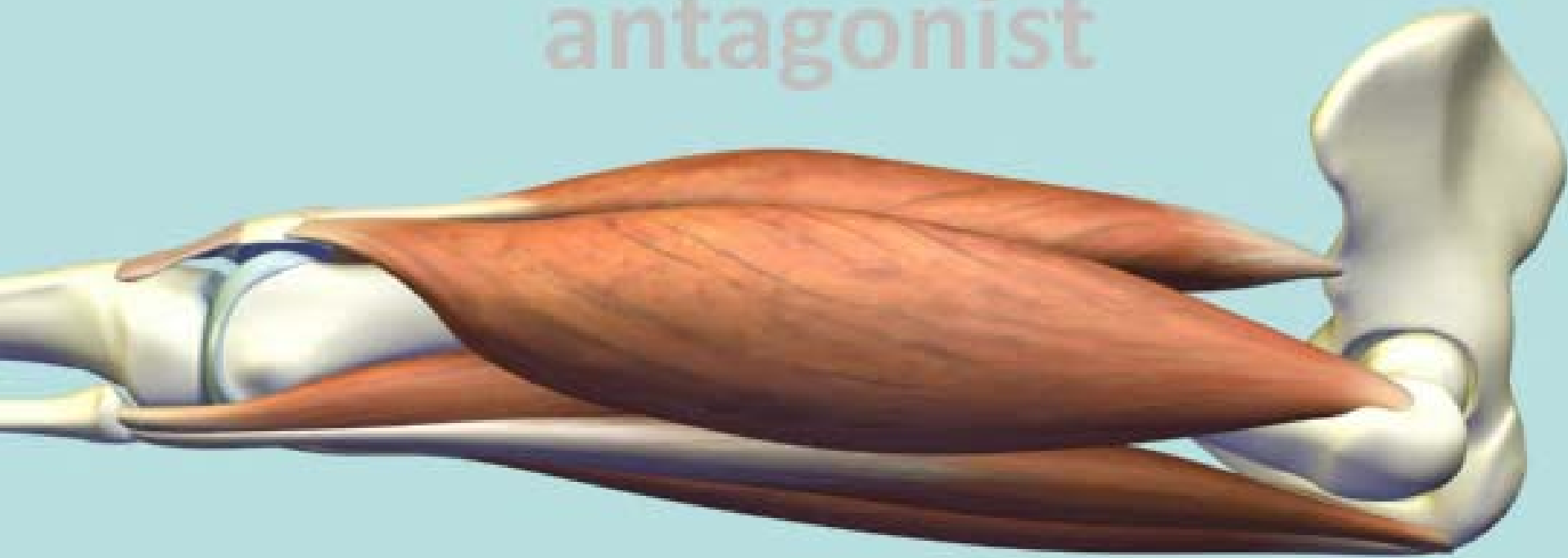
กล้ามเนื้อเรียบ

- เป็นกล้ามเนื้อของอวัยวะภายใน เมื่อเคลื่อนไหวบีบคลายทำให้อาหารเดินทางจากปากไปสู่กระเพาะ ลำไส้ เป็นต้น

กล้ามเนื้อหัวใจ บีบคลายทำให้มีการไหลเวียนเลือดไปสู่ระบบต่างๆของร่างกาย

กล้ามเนื้อทั้งสามชนิดสามารถยืด-หดได้

antagonist

agonist

antagonist

agonist

antagonist

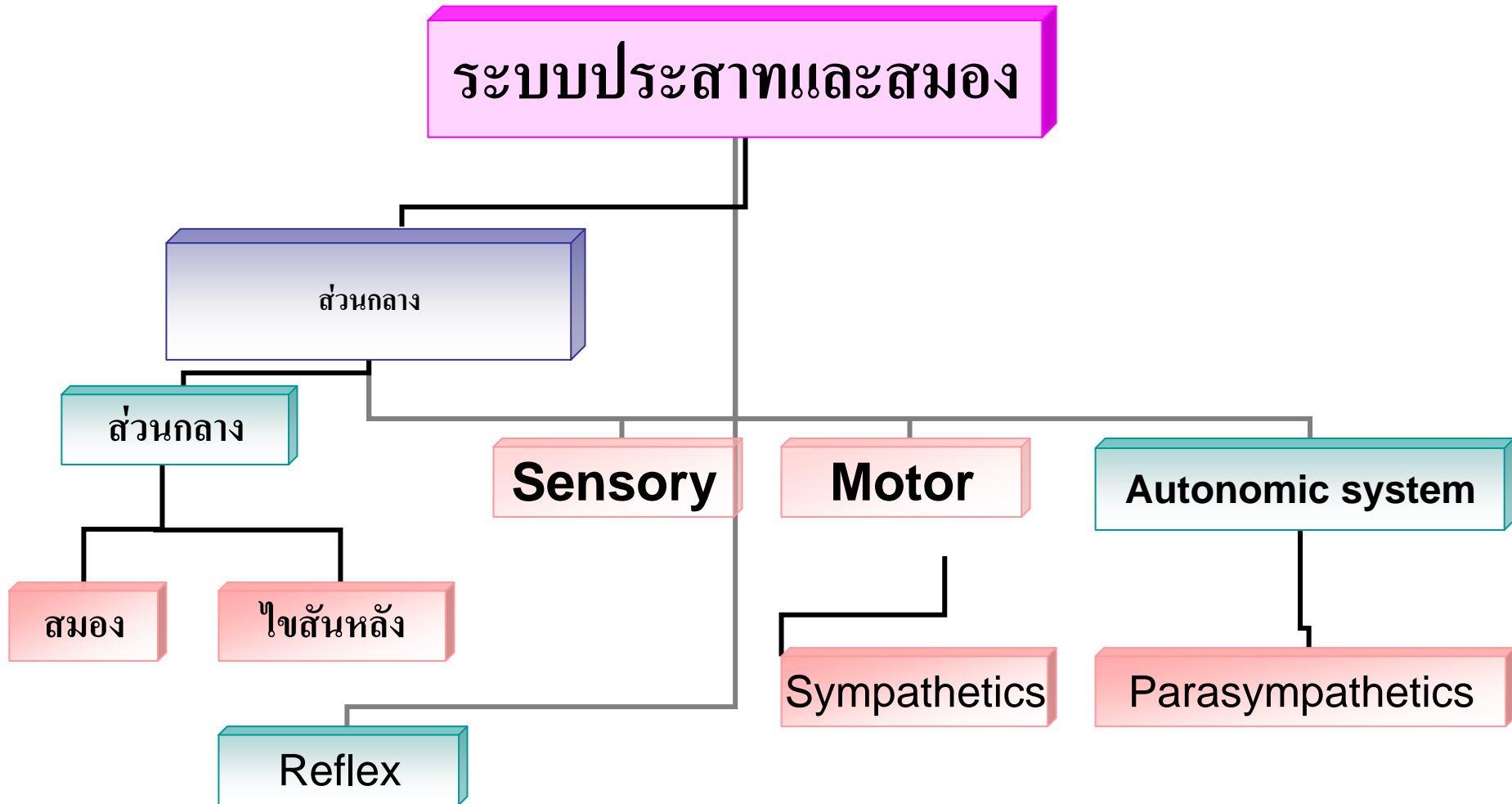
agonist

antagonist

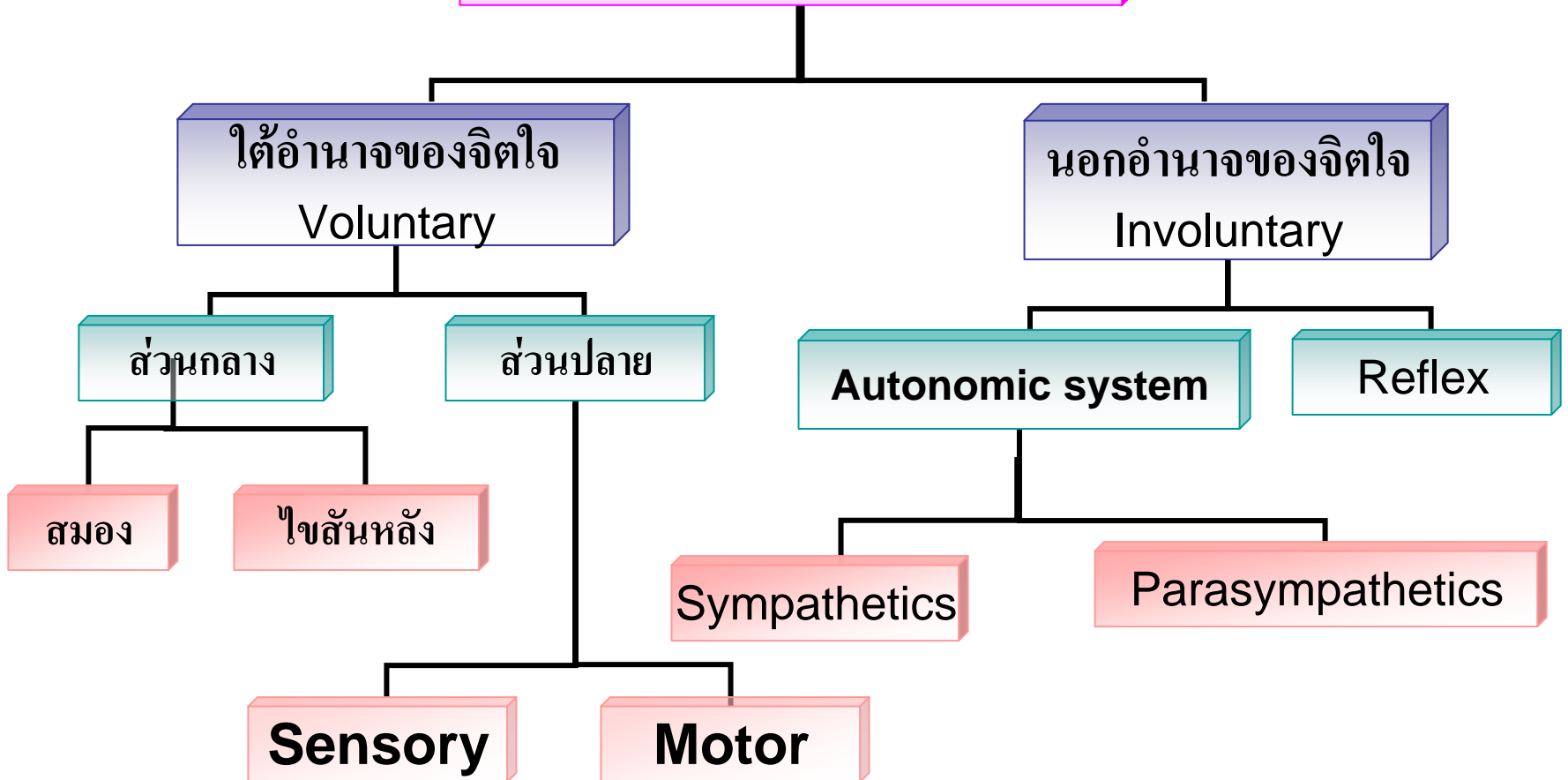

agonist

ระบบประสาทและสมอง

ระบบประสาทและสมอง

ระบบประสาทและสมอง

ใต้อำนาจของจิตใจ
Voluntary

นอกอำนาจของจิตใจ
Involuntary

ส่วนกลาง

ส่วนปลาย

สมอง

ไขสันหลัง

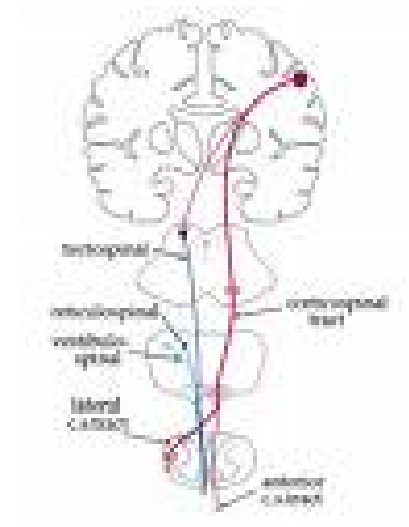
Sensory

Motor

ระบบประสาทที่ทำงานภายใต้อำนาจของจิตใจ

ระบบประสาทส่วนกลาง

สมองและไขสันหลัง

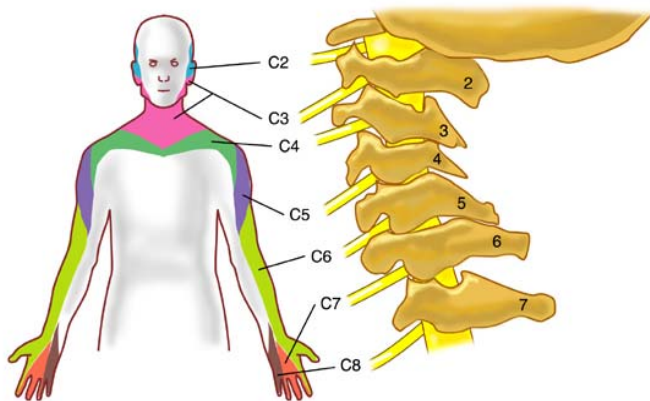
สมองกับไขสันหลังมีการเชื่อมต่อกัน ยาวถึงกัน ไขสันหลังจะอยู่ในกระดูกสันหลังตั้งแต่ระดับฐานกะโหลก ยาวไปจนถึงกระดูกก้นกบ โดยมีน้ำไขสันหลังหล่อเลี้ยง

ระบบประสาทที่ทำงานภายใต้อำนาจของจิตใจ

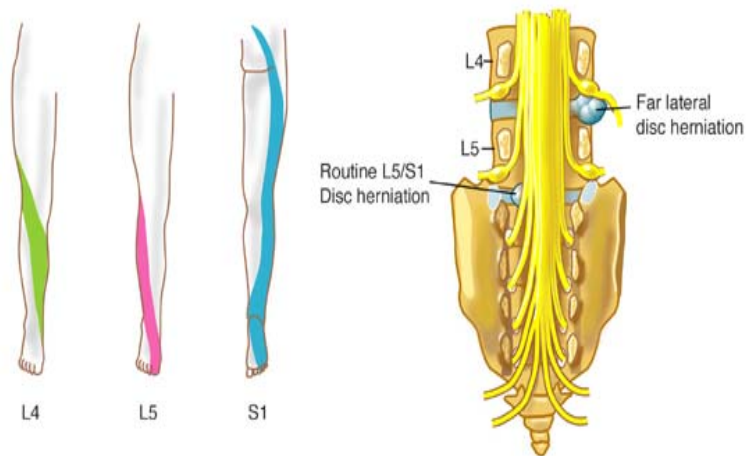
ระบบประสาทส่วนปลาย ทำหน้าที่ รับความรู้สึกต่างๆ และส่งคำสั่ง จากสมองไปยังกล้ามเนื้อ โดยผ่านคำสั่งไปตามไขสันหลัง

Sensory

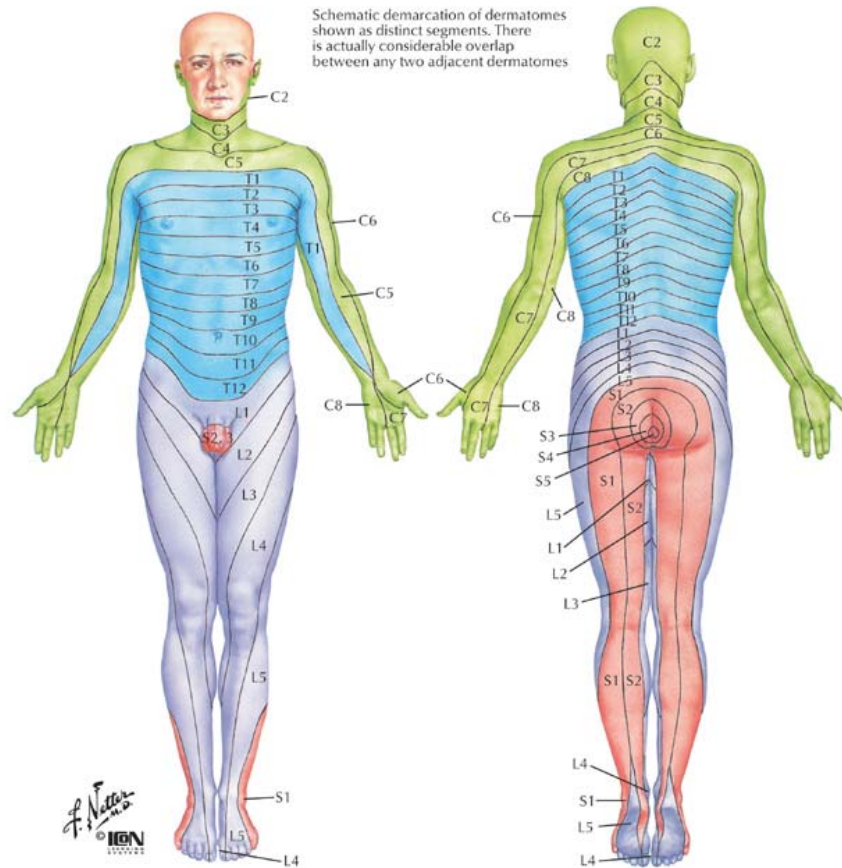
เส้นประสาทไขสันหลังบริเวณคอ

เส้นประสาทไขสันหลังบริเวณบั้นเอวและก้นกบ

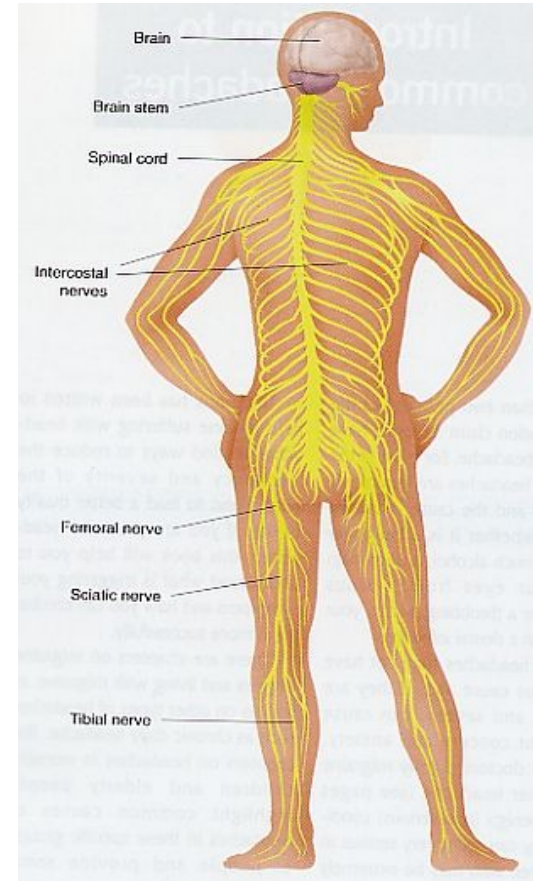
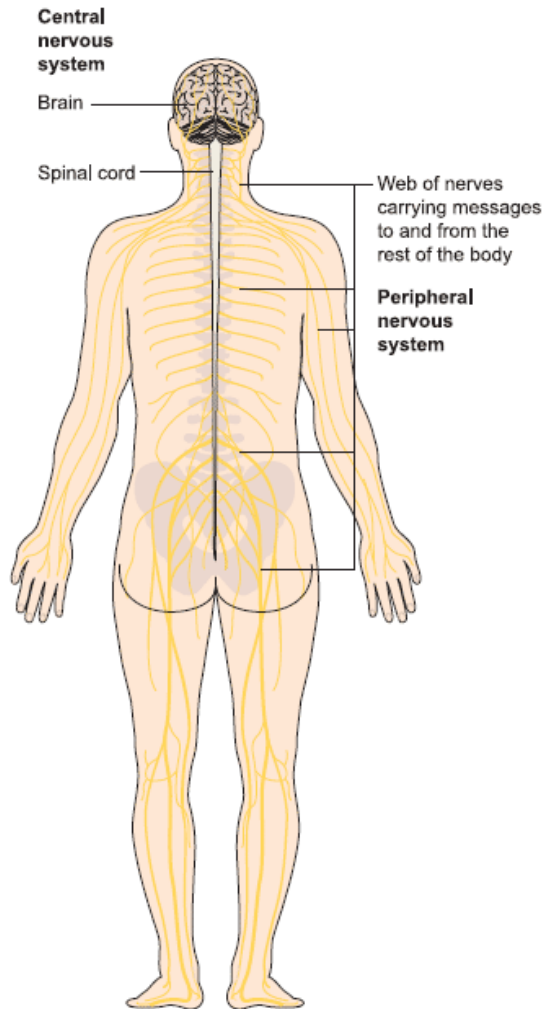
ประสาทส่วนปลาย - Sensory

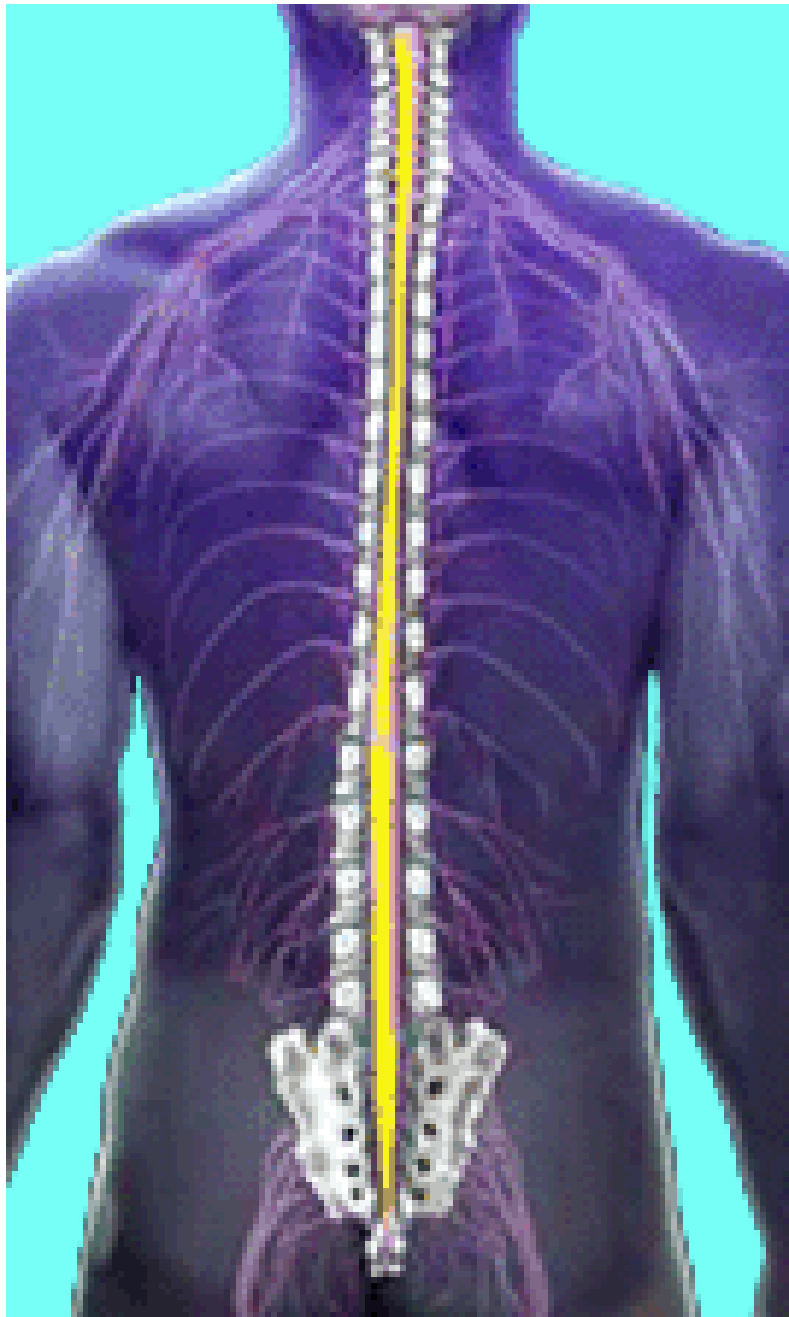
Dermatome

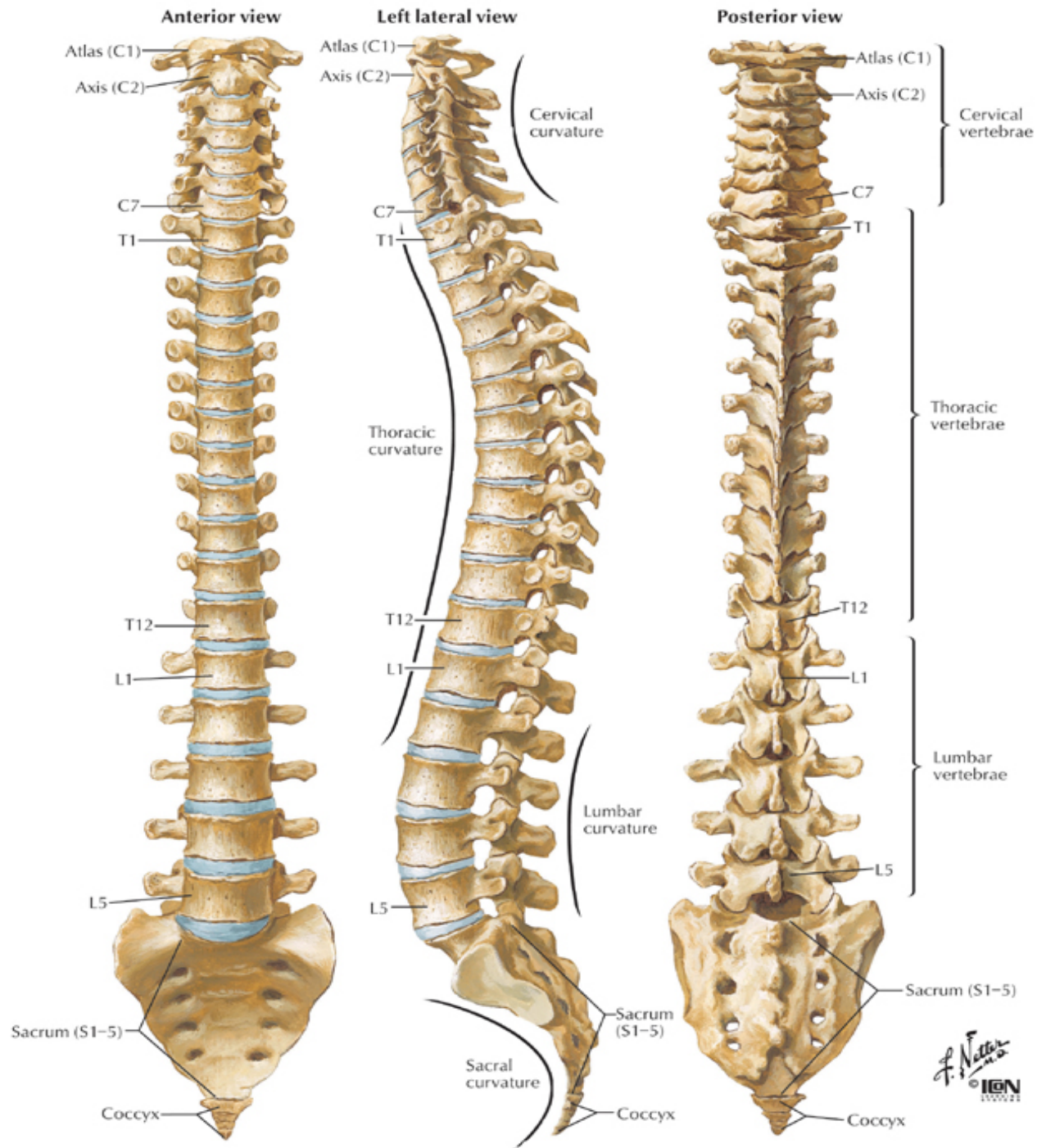

ระบบประสาท

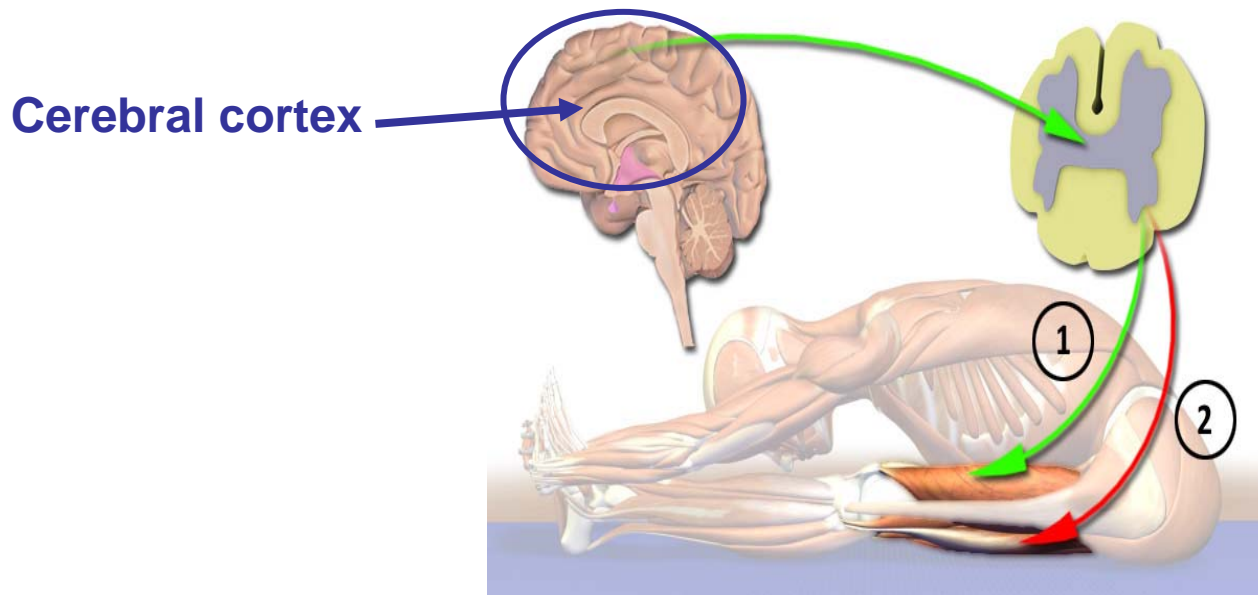
Central nervous system   Peripheral nervous system

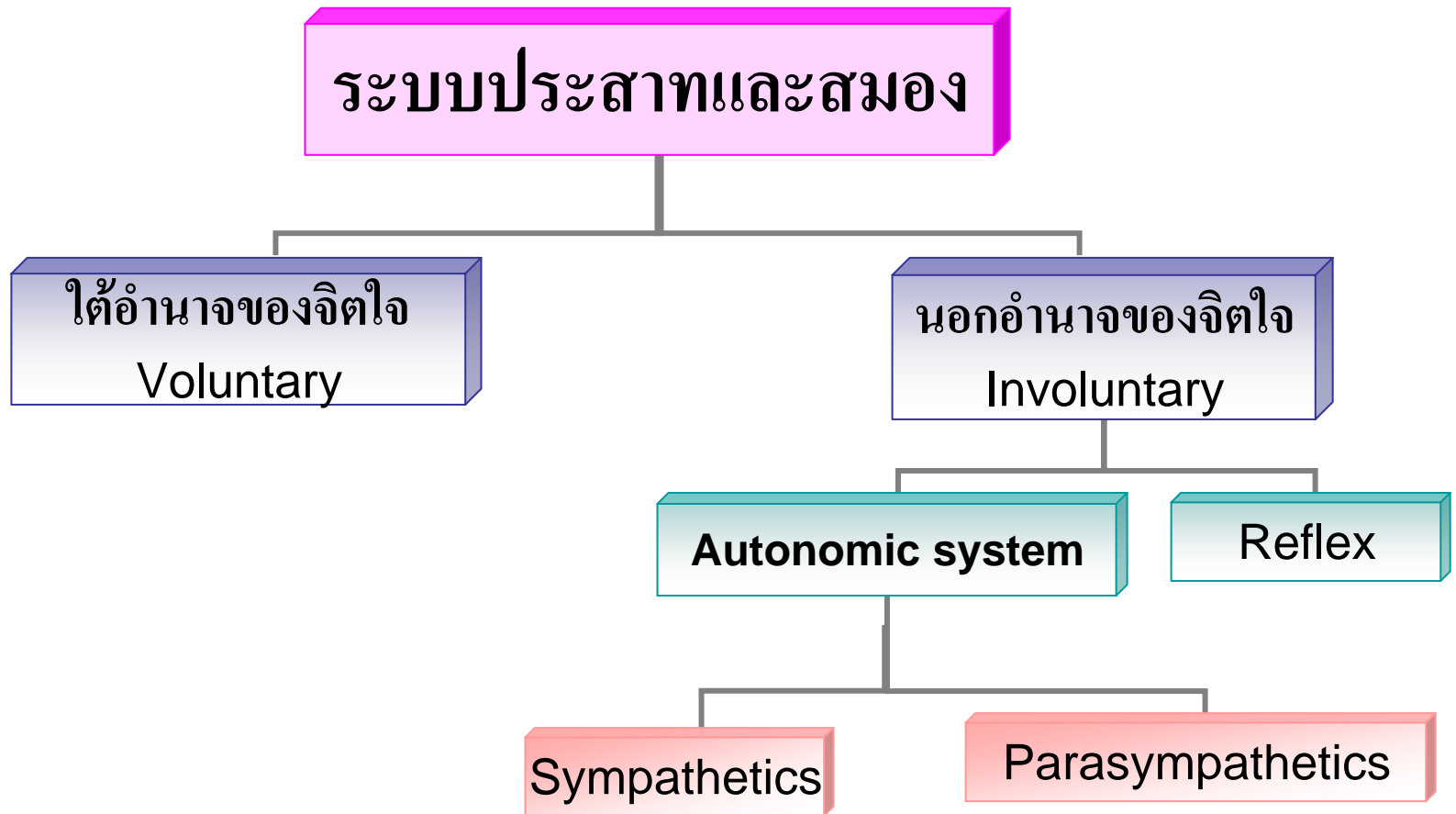

ระบบประสาทที่ทำงานภายใต้อำนาจของจิตใจ

Motor ระบบประสาทสั่งงานกล้ามเนื้อ

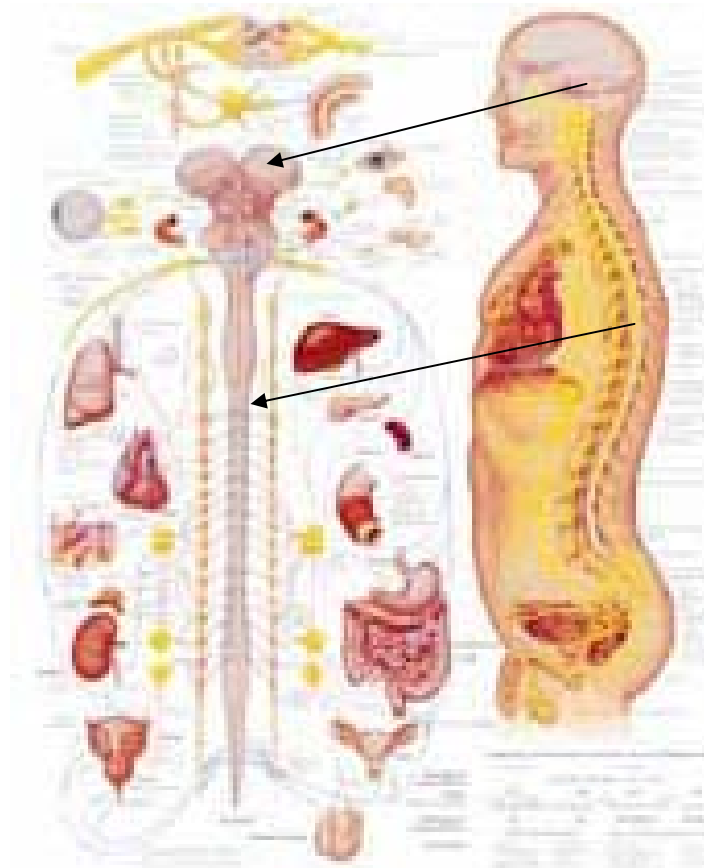

ใช้สมองส่วนหน้า หรือ Cerebral cortex สั่งงาน โดยมีการรับและส่งสัญญาณผ่าน
ไปทางไขสันหลัง

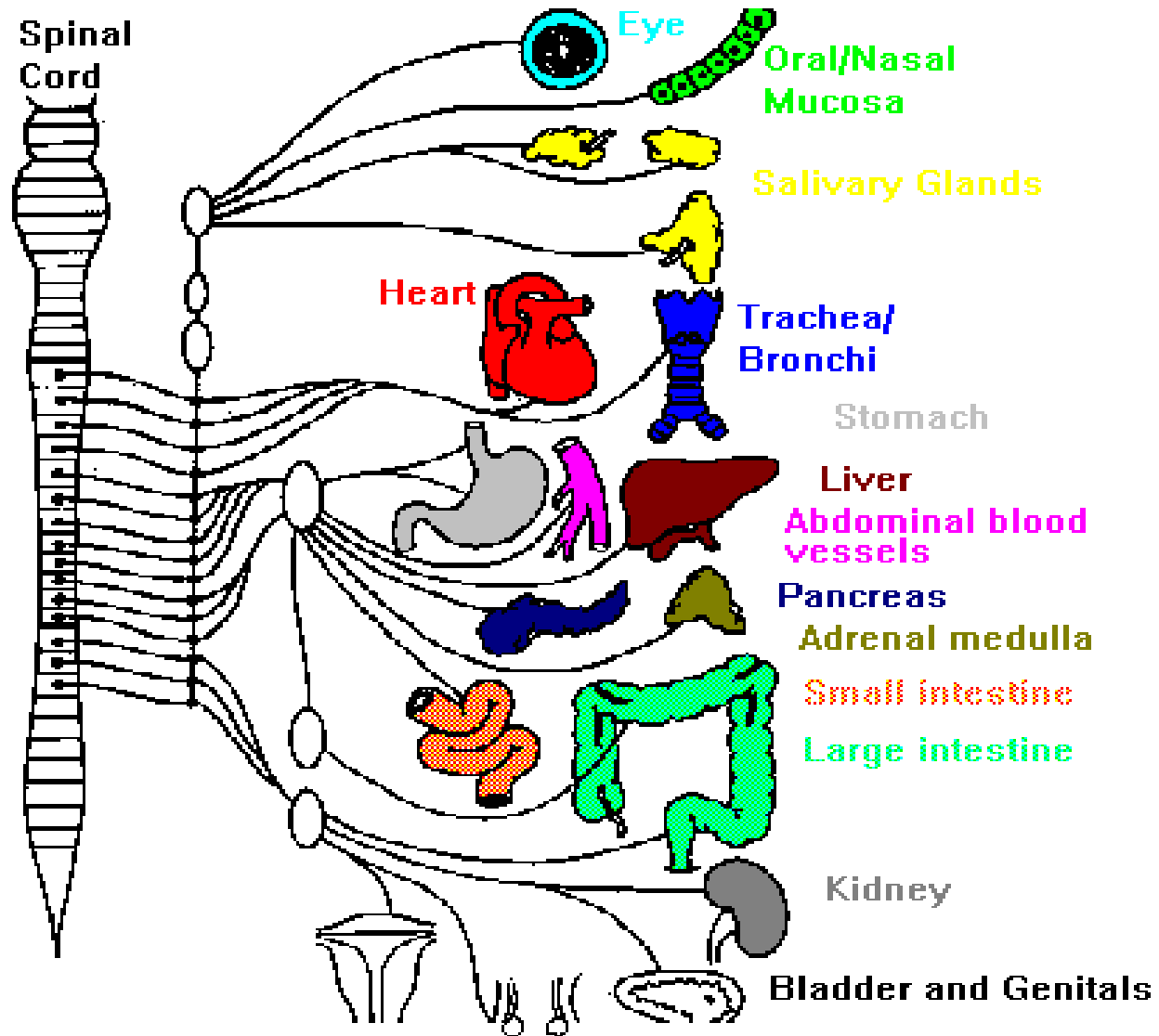
ระบบประสาทนอกการสั่งงานของจิตใจ

ระบบประสาทอัตโนมัติ

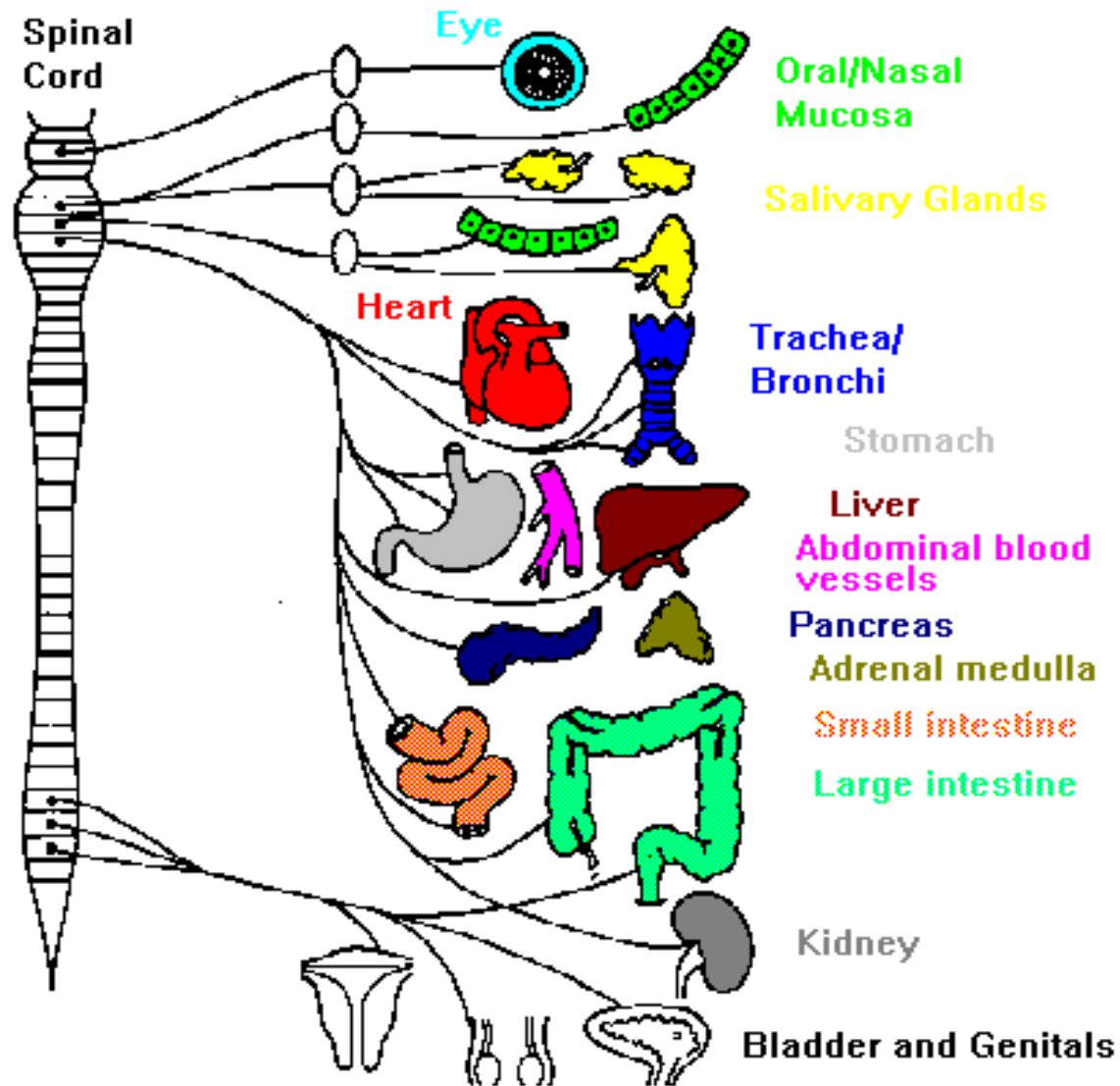

เส้นใยประสาทจะมีการติดต่อไปยังอวัยวะต่างๆ

Sympathetic Nervous System

Parasympathetic Nervous System

ระบบประสาทอัตโนมัติ

(ต้นตัว)

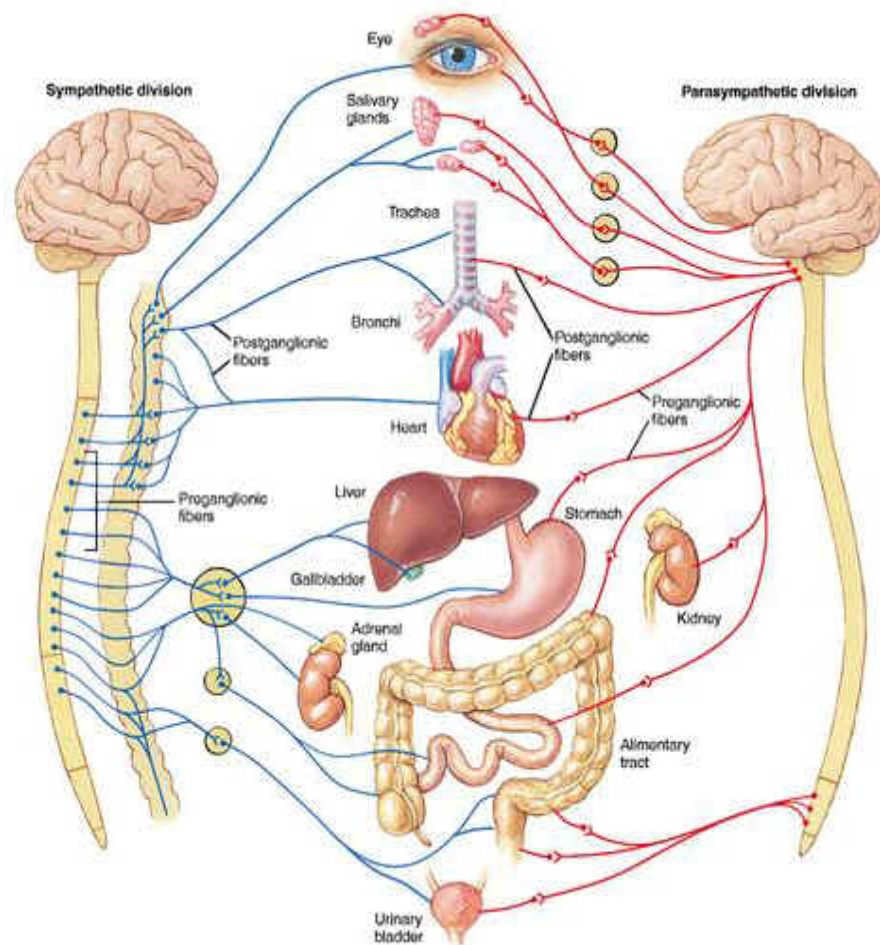
ระบบเตรียมพร้อมต่ออันตราย

- หัวใจเต้นเร็วและแรง
- ความดันสูงขึ้น
- เหงื่อออกมาก
- ม่านตาขยายตัว

(ผ่อนคลาย) ระบบควบคุมอวัยวะภายใน
ในระหว่างพัก/หลังทานอาหาร

- หัวใจเต้นช้า
- ความดันลดลง
- ทางเดินอาหารเคลื่อนไหวมากขึ้น
- ม่านตาหดตัว

- ตอนนี้ระบบใดทำงานอยู่จะ
- แล้วในชีวิตประจำวันล่ะรู้สึกตัวมั๊ย
- ได้ปรับจนเหมาะ ?

- **เมื่อมีสติ อยู่กับตน จึงจะรับรู้ได้**
- **เมื่อรับรู้บ่อยๆจึงจะตอบได้**
- **เมื่อจัดปรับจึงสู่สมดุลมากขึ้นๆ**

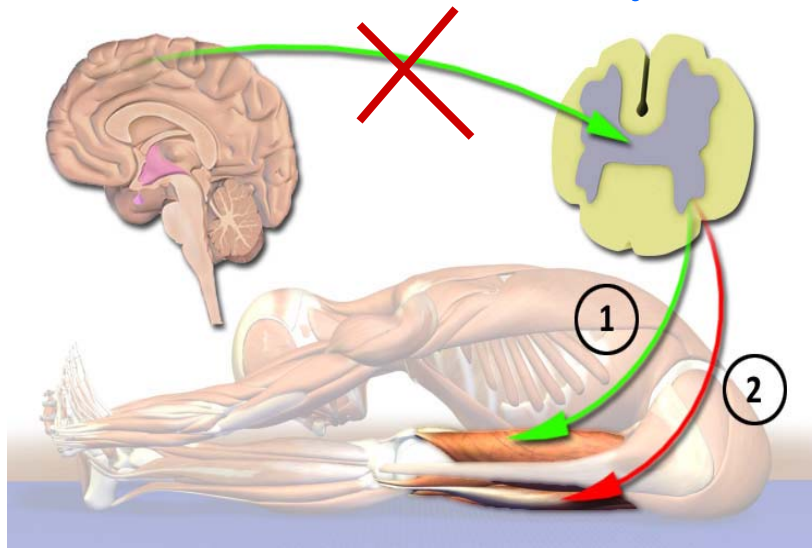
- **หน้าที่จัดปรับเพื่อสู่สมดุลเป็นของ? และใครเป็นผู้รับผลนั้นๆ**

- Sym_ ,Parasym_ imbalance ?
- = Health ?
- นั่งอยู่จนเช้า อยากจะนอนก็นอนไม่หลับ อยากจะกินก็กินไม่ได้.... ใจ
เจ้าเอยอย่าไปหวังกายใจเราจะดีเหมือนเดิม ฮิม...

ระบบประสาทนอกการสั่งงานของจิตใจ

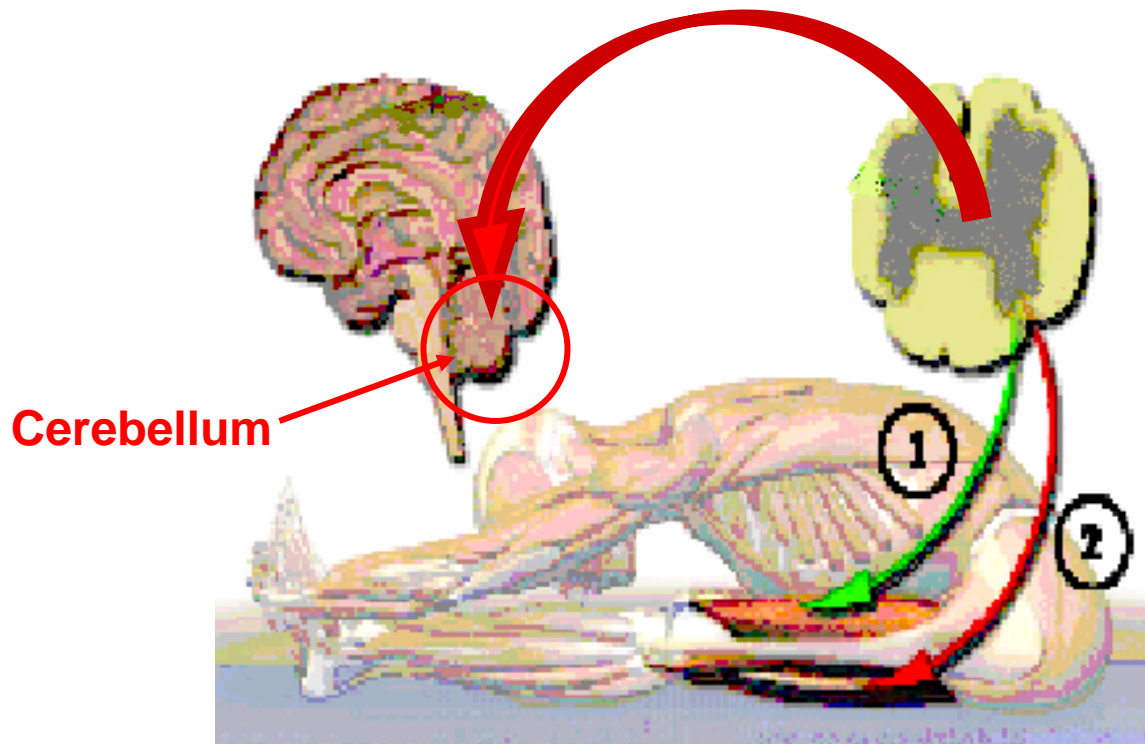
Reflex เป็นระบบการป้องกันตัวเองของร่างกาย เช่น เวลาเหยียบโดนของมีคม
ยังไม่ทันรู้ตัวก็ยกเท้าหนีก่อนแล้ว

วงจรนี้เกิดการทำงานโดยไม่ผ่านคำสั่งของสมอง แต่สมองจะรับรู้ความรู้สึกเจ็บปวด
ได้หลังจากที่เกิดการทำงานแล้ว(ผ่านทางประสาทรับความรู้สึก-sensory)

ใช้วงจรของไขสันหลัง รับสัญญาณแล้วสั่งให้กล้ามเนื้อกระตุกเลย

ระบบกล้ามเนื้อประสาทสัมผัส

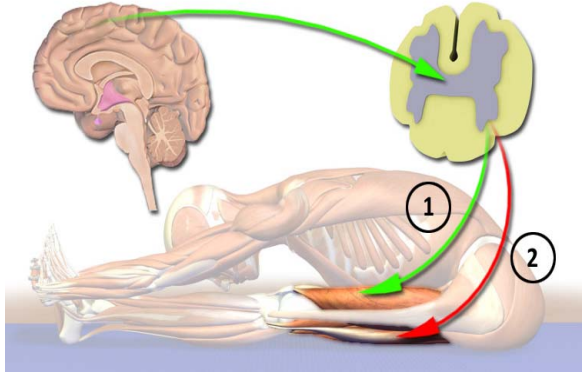
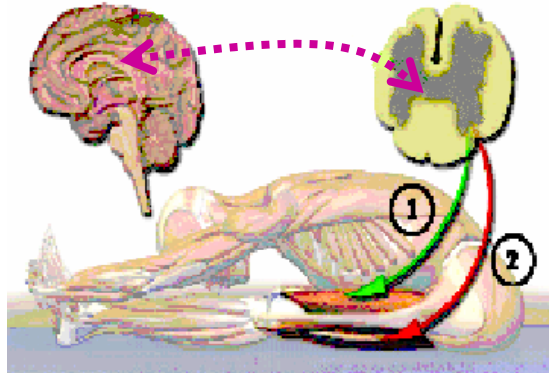
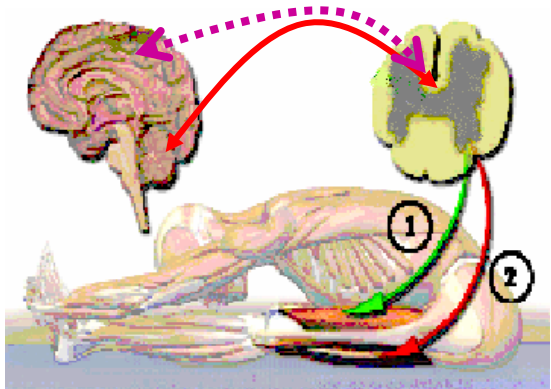

ใช้สมองเล็ก (Cerebellum) ที่ควบคุมเรื่องการทรงตัว ความสัมพันธ์ในการเคลื่อนไหว วงจรนี้มีการควบคุมเรียกว่า Reciprocal inhibitory

Muscle Tone

- การตั้งตัวของกล้ามเนื้อ

สภาวะที่กล้ามเนื้อพยุ่งท่าเอาไว้ได้ โดยให้แรงน้อยที่สุด ทำให้ร่างกายทรงตัวนิ่งอยู่ในอิริยาบถต่างๆ ได้ โดยปราศจากความพยายาม

<p>ระบบสั่งงาน กล้ามเนื้อ</p> <p>Motor</p>	<p>Voluntary</p>	<p>สมองส่วนหน้า</p> <p>Cerebrum</p>	
<p>วงจรอัตโนมัติ</p> <p>Reflex</p>	<p>Involuntary</p>	<p>ไขสันหลัง</p> <p>Spinal cord</p>	
<p>ระบบกล้ามเนื้อ ประสาทสัมผัส</p> <p>Reciprocal Inhibitory</p>	<p>Involuntary</p>	<p>สมองน้อย</p> <p>Cerebellum</p>	

ระบบประสาทและสมอง

